

ACTE DELS SOCIALDEMÒCRATES DE REFLEXIÓ SOBRE EL TURISME AMB ELS REPRESENTANTS DEL SECTOR

El PS proposa reorientar el turisme sense inversions a gran escala

► El pacte nacional i l'elaboració de dades fiables, punts claus per relançar el sector

► Els experts aconsellen optimitzar el ja existent per guanyar visibilitat

IAGO ANDREU*
ANDORRA LA VELLA

Davant de la crisi que pateix el sector del turisme, que alguns veuen com a estructural més enllà de la mala conjuntura, els socialdemòcrates van convocar ahir una reflexió amb experts i representants del sector per trobar una sortida que reposicioni el motor de l'economia andorrana. Els representants de la vida econòmica i empresarial que van assistir ahir al vespre al Centre de Congressos d'Andorra la Vella, van poder escoltar els consells dels dos experts en turisme convidats pel PS: el diputat socialista per Lleida al Congrés espanyol, Félix Larrosa, i l'adjunt a la presidència d'AC Hoteles i exsecretari general de Turisme d'Espanya, Raimon Martínez-Fraile.

Els representants de les patronals hoteleres, de la Cambra de Comerç, de l'Empresa Familiar, de l'Associació de Bancs Andorrans, dels dominis esquiabls i dels comerciants van rebre amb certa satisfacció les recomanacions de Martínez-Fraile i Larrosa dirigides, principalment, al candidat del PS, Jaume Bartumeu. Tant l'un com l'altre van fer una aposta per reposicionar el turisme andorrà

► Larrosa, Bartumeu i Martínez-Fraile, al Centre de Congressos de la capital, ahir.

a més L'ETERN DILEMA DE LA QUALITAT

► En el parlament introductor, Bartumeu es va referir als tancaments de diversos restaurants de gama alta que s'han produït en els darrers mesos al Principat, l'últim d'ells, tal vegada el més impactant, el de l'Aquarius, a Escaldes, l'únic que tenia una estrella Michelin. «És un mal senyal, és l'evidència que no anem bé», va afirmar el candidat del PS. Per als socialdemòcrates dades com aquesta evidencien que el Gabinet liberal no ha estat

capaç de reposicionar Andorra pel camí de la qualitat. Al final de l'acte va ser la cònsol d'Andorra la Vella, Rosa Ferrer, que va reblar el clau: va acusar el Govern d'«incoherència» per promoure durant anys el turisme de qualitat i fer campanyes per recuperar el turisme tradicional quan davalla. «No podem tenir-ho tot i si hem optat per una línia cal seguir en la mateixa direcció, perquè no es pot tornar enrere», va sentenciar la cònsol.

mercial agressiva en línia d'Andorra», un factor, va dir, que és relativament barat i que permet obtenir retorns de la inversió importants.

Un altre consell de Larrosa passa per «atreure i retenir el talent», no només quant als directius, sinó a tots i cadascun dels nivells de la cadena de serveis: recepcionistes, cambriers, etcètera. El que cal fer, segons el diputat lleidatà, és dotar el sector d'una carrera professional que permeti progressar als seus empleats.

APORTAR PER ATREURE // Si Larrosa es va centrar en els aspectes més concrets, en les fortesales i debilitats del sector turístic andorrà, Martínez-Fraile va voler fer una reflexió més abstracta per insuflar ànims a uns professionals greument afectats per la situació econòmica. El secret, segons l'exsecretari de Turisme espanyol, rau en optimitzar el que ja es té i en guanyar visibilitat.

«No pensem què podem obtenir de la resta del món, sinó què podem aportar», va recomanar l'expert. Una de les opcions que té Andorra, segons Martínez-Fraile, es convertir-se en un indret de reflexió en matèria econòmica. En aquest sentit, va recordar que el Principat és la seu de la Fundació Temis, centrada en el turisme, però que no s'ha sabut aprofitar aquest actiu.

Martínez-Fraile va rebutjar la despesa en publicitat i va aconsellar invertir en «promoció», és a dir, en diferenciació i visibilitat del producte. «Andorra és un país petit, però és el més gran dels petits, i això els obliga a intentar ser líders», una missió que l'expert considera possible. I ho diu algú que té part de la paternitat de l'èxit turístic de Barcelona. ■

*iandreu@andorra.elperiodico.com

en el marc de la qualitat i això no significa fer més despesa o endegar grans infraestructures, sinó optimitzar els recursos ja existents.

Per poder reorientar la política de turisme, Larrosa va detectar dos greus mancances: la inexistència d'un pacte nacional entre les administracions i el sector i l'absència de dades macroeconòmiques fiables. «Cal una plataforma de coneixement que estigui a disposició del sector i de la resta d'agents econòmics», va afirmar el diputat lleidatà. D'altra banda, Larrosa també va aconsellar una millora del posicionament de l'oferta a internet: «Trobo a faltar una política co-

Martínez-Fraile creu que Andorra hauria de ser líder com a destinació de reflexió i diàleg

➔ El PS organitza un acte per reflexionar sobre el turisme i el rumb que cal seguir on assisteixen unes 100 persones

➔➔ Jaume Bartumeu manifesta que «cal optimitzar els recursos en promoció turística», estancats des del 1992

Turisme

E.O.G.

El PS va organitzar un acte per reflexionar sobre el turisme, on van participar Fèlix Larrosa i Raimon Martínez-Fraile.

«Facin la competència a Davos, ho poden fer millor». Així va esperar Raimon Martínez-Fraile, president del grup AC-Hotels, Andorra a potenciar el turisme convertint-se en un «laboratori d'idees». Segons l'exsecretari general de Turisme del Govern espanyol, portant els «quatre o cinc cervells més importants del món», i que des d'aquí llancesin el missatge, seria suficient per posicionar Andorra i donar-li visibilitat com a lloc de reflexió i de diàleg. Es tracta d'ofrir un lloc on es puguin reunir tots els experts en economia o en d'altres temes, també els de les economies emergents, que fins ara no participen en aquest tipus de cimera internacional. Aquesta seria «l'aportació» andorrana per sortir de la crisi. Perquè, segons Martínez-Fraile, la pregunta no és «què es pot treure del món, sinó què s'hi pot aportar».

QUIMESCUER

➔ «Consolidem el turisme» era el lema de l'acte de reflexió, on van assistir prop d'un centenar de persones.

No caldria fer noves inversions ni infraestructures, sinó donar sortida a les ja existents. Per a Martínez-Fraile, Andorra «també té petroli», en aquest cas és el turisme, que, segons va comentar, «és la indústria més important a nivell mundial, per davant de l'energia o de l'automoció».

Aquesta va ser la reflexió que va apuntar l'adjunt a la presidència d'AC-Hotels a l'acte organitzat pel Partit Socialdemòcrata per parlar del sector turístic i «la necessitat de reactivar-lo», segons el candidat a cap de Govern, Jaume Bartumeu, en què van assistir prop d'un centenar de persones, entre

les quals hi havia una bona representació d'autoritats del país, com també empresaris del sector turístic. Per al líder socialdemòcrata, es viu «un moment delicat i decisiu», i cal reflexionar sobre el model que es vol seguir. Per a Bartumeu, és el moment de «canviar de rumb», i va apuntar que caldria «opti-

mitzar els recursos en promoció turística». Segons va posar de manifest, l'evolució dels pressupostos de turisme i promoció en valors constants ha variat poc des del 1992, i el percentatge dels recursos sobre el total dels pressupostos ha disminuït: el 1992 era un 3,6% i el 2007, un 2,2%.

A l'acte també va intervenir Fèlix Larrosa, portaveu de Comerç i Turisme del grup parlamentari socialista del Congrés dels Diputats espanyol. Larrosa va apuntar que cal «reimaginar» el turisme davant la situació actual, que es preveu que empitjorarà. Per al polític espanyol, cal que tant el sector públic –on s'inclou el Govern i també els comuns– com el privat han de treballar conjuntament per redactar un pla nacional per al turisme, tenint en compte totes les veus. Per a Larrosa, seria important «atreure i retenir el talent del sector per millorar l'entorn» i treballar també en «productes d'alta excel·lència» tot mantenint «altes dosis d'autenticitat», que permetran avançar en la desestacionalització. Un dels punts febles de la política de promoció turística assenyalat pel diputat socialista és la manca «d'agressivitat» a internet, ja que el col·lectiu de turistes que viatgen de manera independent, sense recórrer a les agències i descobrint noves destinacions, creix dia a dia. D'altra banda, va apuntar que cal millorar l'accessibilitat al país i es va mostrar partidari de la construcció de l'aeroport dels Pirineus, que també beneficiaria Andorra.

I PRESENTACIÓ PÚBLICA

Els socialdemòcrates aposten per fer un pacte d'estat en l'àmbit del turisme

Bartumeu aplega prop de cent persones per exposar les línies de reactivació turística

MARIÀ MIÑO
ANDORRA LA VELLA

El portaveu de Comerç i Turisme del grup parlamentari socialista al Congrés dels Diputats, Félix Larrosa, va aconsellar ahir la confecció d'un pacte d'estat amb els diferents agents del país amb l'objectiu d'avançar cap a un turisme de qualitat i "reimaginar el turisme" en temps de crisi. El diputat català va fer aquesta recomanació davant del centenar de persones que van assistir ahir a un acte organitzat pel Partit Socialdemòcrata (PS) al Centre de Congressos d'Andorra la Vella, per donar a conèixer diverses reflexions sobre la línia que ha de seguir el turisme andorrà en el futur.

L'acte, presidit pel candidat a cap de Govern i president del grup parlamentari socialdemòcrata, Jaume Bartumeu, va comptar també amb l'exsecretari general de Turisme del Govern espanyol Raimon Martínez-Fraile, que aposta per fer del Principat un "centre financer de trobada de l'economia global" que pugui aplegar els experts més destacats del sector a escala internacional.

Larrosa va apuntar la importància de "treballar amb les organitzacions empresarials" per millorar el model turístic, que aquestes siguin coresponsables de les decisions que es prenguin i que tinguin una "implicació absoluta". Així mateix, el diputat català va trobar a faltar estu-

Félix Larrosa, Jaume Bartumeu i Raimon Martínez-Fraile, durant l'acte organitzat ahir al Centre de Congressos.

dis sobre el sector i va apuntar que "és difícil entendre que un Govern pugui prendre decisions sense tenir un coneixement previ". En aquest sentit, Larrosa va afegir que "el proper Govern ha de posar sobre la taula alguna plataforma de coneixement que estigui a l'abast de tots els sectors". Finalment, el portaveu de Comerç i Turisme del grup parlamentari socialista al Congrés dels Diputats va apostar per la "construcció de productes d'alta gamma que contribueixin a avançar en la desestacionalització".

D'altra banda, Martínez-Fraile va emplaçar el proper Go-

vern a "fer la competència a Davos" per transformar Andorra en "un destí d'una qualitat diferent". "Andorra s'ha de posicionar com un destí d'inversió, ja no financera, sinó com una economia emergent del pensament, del diàleg i de la reflexió", va apuntar el president adjunt del grup AC-Hotels, que aposta per anar més enllà del turisme de congressos i arribar a "englobar els cinc cervells més importants del sector financer". Així mateix, Martínez-Fraile va recomanar que es reorienti la Fundació Themis perquè les reunions se celebrin dins d'Andorra i no fora del país.

CANVIAR EL RUMB

Durant la presentació de l'acte, Bartumeu va reiterar la necessitat de "canviar el rumb" per reactivar el turisme, i va recordar que l'evolució dels pressupostos de turisme i de promoció a l'exterior respecte al total dels comptes des de l'any 1992 "no solament no s'ha augmentat, sinó que s'ha reduït força". Sobre aquesta qüestió, el cap de l'oposició va aportar una presentació segons la qual el 1992 el percentatge dedicat a la promoció exterior era del 2,5% i al total de turisme, del 3,6%, mentre que l'any passat es va dedicar un 1,4% a la promoció exterior i un 2,2% al turisme. ■

TATI MASIA

| TURISME | EN UNA CONFERÈNCIA ORGANITZADA PEL PS

Un expert aposta per competir amb Davos com a fòrum de reflexió mundial

Raimon Martínez-Fraile defensa que no caldria fer grans inversions per afrontar aquest repte

El Centre de Congressos de la capital va acollir un acte on es va reflexionar sobre les possibilitats que té el sector turístic per superar la crisi actual i mirar amb optimisme el futur.

GABRIEL PÉREZ
Andorra la Vella

Andorra com a fòrum de pensament o d'idees en l'àmbit mundial, a l'estil del que actualment passa a la població suïssa de Davos. Aquesta és la proposta que un expert en turisme, Raimon Martínez-Fraile, adjunt a la presidència d'AC Hotels, va fer ahir al vespre durant una conferència, organitzada pel Partit Socialdemòcrata, on es va debatre sobre les possibilitats de futur per al turisme del Principat. A la ponència també hi va participar el diputat del PSOE a Madrid Félix Larrosa, que va desgranar quines haurien de ser, al seu parer, les iniciatives que cal prendre per potenciar el sector.

Martínez-Fraile va assegurar que la crisi actual pot transformar-se "en una oportunitat" que pot passar per "obrir-se al món" i per apostar per "créixer en qualitat i no en quantitat". En aquest sentit, l'expert espanyol va llançar la idea de "ser un destí visualitzat i diferenciat en l'àmbit mundial, i posicionar-se i fer-se visible com a centre d'idees i de reflexió", i va apostar per "fer la competència a Davos".

L'empresari va recordar que la població de Suïssa "té l'aeroport més proper a més de dues hores,

Bartumeu critica la política turística del Govern liberal

L'encarregat d'introduir els dos ponents de l'acte, sota el títol *Consolidem el turisme*, va ser el mateix cap de llista socialdemòcrata a les eleccions vinents, Jaume Bartumeu, que va aprofitar per retreure al Govern liberal el que ell entén com a "falta d'una política clara" amb vista al sector. El president del grup parlamentari va assegurar que el tancament recent de restaurants de qualitat com ara l'Aquarius "és l'evidència que no anem bé", i va criticar l'evolució de les assignacions pressupostàries destinades al sector i a la promoció a l'exterior des del 1992. Bartumeu va recordar que la xifra destinada a aquestes iniciatives fa 17 anys era de 7,3 milions d'euros, un 3,6 per cent del total de despeses de l'Estat, i que el 2007 va ser de 8,71 milions, un 2,2 per cent. El líder socialdemòcrata va defensar que considera necessari "canviar el rumb i plantejar una nova voluntat política amb un ferm compromís per optimitzar els esforços d'agents públics i privats en la promoció turística".

l'estació de tren a una hora i quart i no té hotels de 5 estrelles". Martínez-Fraile, a més, va afirmar que aquesta aposta es podria tirar endavant "amb el que ja es té, perquè les infraestructures que hi ha ja poden funcionar bé". L'única inversió que caldria seria "gestio-

Jaume Bartumeu i Raimon Martínez-Fraile poc abans de començar l'acte.

FERNANDO GALINDO

nar que aquí es puguin trobar els quatre o cinc cervells internacionals".

Un altre punt que va destacar l'expert espanyol va ser "la seguretat, tant en criminalitat com en l'aspecte sanitari, de seguretat viària o control alimentari" que hi ha Andorra. Per Martínez-Fraile, aquest és un valor afegit del turisme del Principat que "no s'ha promocionat gens".

De la seva banda, Larrosa va defensar diverses mesures que haurien de permetre millorar el sector, entre les quals figuren la retenció del talent tant en directius com treballadors, la creació de productes de qualitat i excel·lència que mantinguin l'au-

QUÈ HAN DIT

Raimon Martínez-Fraile

ADJUNT A LA DIRECCIÓ D'AC HOTELS

"Les infraestructures que hi ha ja funcionarien bé. Caldria gestionar que vinguessin els cervells"

Félix Larrosa

DIPUTAT DEL PSOE AL CONGRÉS

"La crisi a Andorra obeeix més a causes estructurals agreujades per la situació econòmica mundial"

tenticitat del Principat i que poden ajudar a desestacionalitzar l'oferta, buscar la comercialització de l'oferta a través d'un mercat cada cop més important com ara Internet, o millorar els accessos. "La crisi a Andorra obeeix més a causes estructurals, que

s'han vist agreujades per la situació econòmica mundial", va recordar el diputat socialista, que també va voler destacar la "gran oportunitat" que, al seu parer, suposaria una reobertura de l'aeroport de la Seu per a un sector turístic que "es reinventa cada dia".